

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN MIELIKUVATUTKIMUS 2020

Kvalitatiivinen osa/
syvähaastattelut



SISÄLLYSLUETTELO

1.	Kvalitatiivinen menetelmä ja näyte	3
2.	Tulokset	6
	– Johdanto	7
	– Peruskoulun jälkeiset koulutusvaihtoehdot: tietolähteet, arviointi- ja valintakriteerit, valintaprosessi	8
	– Mielikuvat peruskoulun jälkeisistä koulutusvaihtoehdoista	25
	– Kokemukset ammatillisesta koulutuksesta	36
	– Ammatillisesta koulutuksesta viestiminen	51
3.	Yhteenveto	60
	Liitteet	

Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä ja näyte

KVALITATIIVINEN TUTKIMUSMENETELMÄ

- Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää ammatillisen koulutuksen mielikuvaa ja eri kohderyhmien käsityksiä, mielipiteitä ja kokemuksia ammatillisesta koulutuksesta.
- Tutkimus on jatkoa vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2018 toteutetuille tutkimuksille.
- Tässä esiteltävä tutkimuksen **kvalitatiivinen osuus** täydentää kvantitatiivista osuutta ja tuo siihen taustoittavaa tietoa. Siinä haastateltiin henkilökohtaisesti kasvotusten 45–60 minuutin haastatteluilla yhteensä **52 henkilöä**. Haastattelut tehtiin 29.9.–27.11.2020 Helsingin, Tampereen, Kuopion ja Rovaniemen seuduilla.
 - Kohderyhmänä olivat **peruskoulun 9.-luokkalaiset ja heidän vanhempansa, peruskoulun oppilaanohjaajat, ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat nuoret ja aikuiset** (koko perustutkintoa, tutkinnon osaa, räätälöidysti ja työvoimahallinnon asiakkaina opiskelevat) sekä **keskisuurten ja suurten työnantajien edustajat**. Näytteen muodostus on esitetty seuraavan dian taulukossa.
- IROResearch vastasi osallistujien rekrytoinnista. IROResearchin kvalitatiiviseen tutkimukseen erikoistuneet tutkijat tekivät kaikki haastattelut ja analysoivat tulokset.

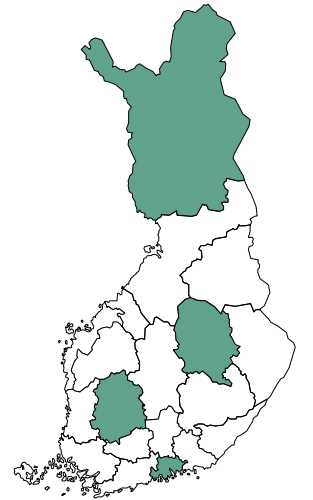


KVALITATIIVINEN NÄYTE

KOHDERYHMÄ/ MENETELMÄ		PK- seutu	Tampere	Kuopio	Rovaniemi	YHTEENSÄ Sessiot / N
9.-luokkalaiset 10 tyttöä/parihaastattelut 10 poikaa/parihaastattelut		3	3	2	2	10 / 20
9.-luokkalaisten äidit (2) ja isät (2) Henkilökohtaiset haastattelut		1	1	1	1	4 / 4
Ammatillisessa koulutuksessa a) koko tutkintoa b) tutkinnon osaa c) räätälöidysti d) Työvoimahallinnon asiakkaina opiskelevat	Nuoret perusopetuksessa Parihaastattelut 4 tyttöä 4 poikaa	1	1	1	1	4 / 8
	Aikuiset Henkilökohtaiset h. 4 naista 4 miestä	2	2	2	2	8 / 8
Perusopetuksen oppilaanohjaajat/ Henkilökohtaiset haastattelut		2	2	1	1	6 / 6
Yritysten henkilöstöpäätäjät/ Henkilökohtaiset h.		2	2	1	1	6 / 6

Haastattelut neljällä alueella:

- Pääkaupunkiseutu
- Tampereen seutu
- Kuopion seutu
- Rovaniemen seutu



Tulokset

Johdanto vuoden 2020 tutkimuksen tuloksiin

2020 TULOKSET JOHDANTO

- Edelliseen vastaavaan tutkimukseen verrattuna perusajatukset toisen asteen koulutuksen valintojen ajureista ovat pysyneet käytännössä samanlaisina: Ihanteellista olisi, jos jokainen löytäisi itselleen, omia taipumuksiin sopivan suunnan ja uran.
 - Ammatillisen koulutuksen valitsemisessa keskeiseksi nousee, että se tuntuu vaativan nuorelta **selkeän vision ja käsityksen omista odotuksista ja vaihtoehtoista ja kyvyn sitoutua**. Tämä toimii valitsemista vastaan, sillä nuorilla ei välttämättä ole tällaista kypsyyttä. Uutena ilmiönä esiin nousee myös nuorten selkeä **haluttomuus tehdä päätöksiä ja taipumus pitkittää päätöksentekoa**: Ei haluta sitoutua kauaskantoisiin valintoihin ilman varmuutta niiden sopivuudesta. Tässä mielessä lukio, joka on peruskoulun jatkeena tuttu ja turvallinen vaihtoehto ja ennen muuta antaa lisää aikaa varsinaisille päätöksille, vahvistuu helppona ”epävalintana”, johon lähipiirikin usein kannustaa. Ammatillinen koulutus tuntuu mielikuvissa johtavan lähinnä töihin, ja muut vaihtoehdot eivät ole kirkkaana näkyvissä kuten lukiossa.
- Toisena ilmiönä korostuu se, että nuoret alkavat olla ammatillisen koulutuksen viestinnän kannalta erittäin **haastava kohderyhmä. Tietoa ei oma-aloitteisesti haeta** eikä varsinkaan lukemalla. **Opon rooli korostuu**kin tärkeimpänä tietolähteenä ja tukena sekä sparraajana.
- **Reformi rasittaa** edelleen ammatillisen koulutuksen mielikuvaa. Reformin ongelmista keskusteleminen on tasaantunut mediassa, mutta tilalle ei ole tullut varsinaisesti uutta tai positiivista sisältöä asioiden kehittymisestä, ja **koulutuksesta kuullaan edelleen negatiivisia kokemuksia** varsinkin opettajien ja lähiopetuksen puutteesta sekä koulutusvastuun siirtymisestä työpaikoille. Tässä tilanteessa luottamus ammatillisen koulutuksen kykyyn ja mahdollisuuksiin taata kaikille tasapuolisesti laadukas ammattitutkintopohja on alkanut myös heikentyä.

Tulokset

Peruskoulun jälkeiset valinnat:

Tietolähteet, arviointi- ja valintakriteerit, prosessi

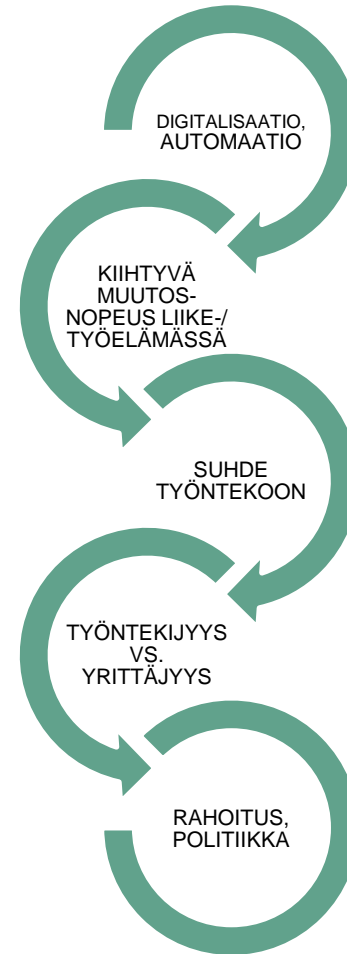
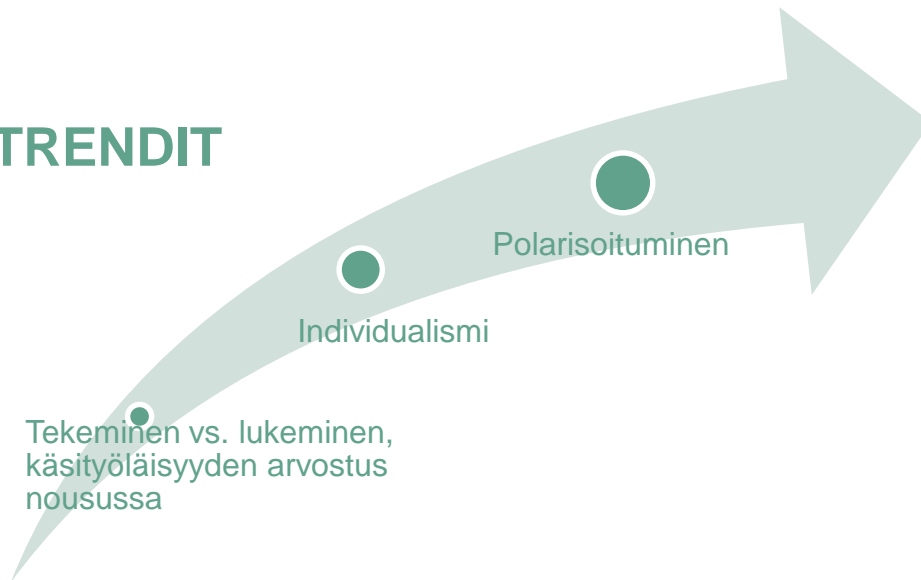
”Kyllähän se vähän stressaa. Ei välttämättä kuitenkaan tiedä, mitä haluais tehdä. Aina voi käydä koulua uudestaan, mutta tietenkin haluaisi heti sellaiseen työhön mistä tykkäis.”

9. luokan pojat, Rovaniemi

VALINNAT

2018 tunnistetut trendit vahvistumassa, muutosvoimat kiteytymässä yleisemmin muutoksen pysyvyydeksi ja epävarmuudeksi

TRENDIT



MUUTOSVOIMAT

Koronavuosi konkretisoinut epävarmuuden ja muutoksen: varmaltakin tuntuneet alat kärsineet.

Nuorille tilanne ei näy huolena tulevaisuudesta, pikemminkin todetaan asioiden laitana. Saattaa kuitenkin aiheuttaa ristiriitaa, sillä lähtökohtaisesti haluttaisiin löytää ammatti, jossa voi viihtyä. Myös haluttomuus pitkittää päätöksiä saattaa liittyä tähän.

Aiempaa enemmän puhutaan myös poliittisesta halusta panostaa koulutukseen myös taloudellisesti.

VALINNAT: Trendit

2018 tunnistetut trendit vahvistumassa:

- **INDIVIDUALISMI:** Tärkeää löytää ”oma juttu”, tehdä sitä mitä oikeasti haluaa, seurata yksilöllistä polkuaan
 - Tavoitteena **ammatti josta innostuu, jossa voi viihtyä ja jota jaksaa tehdä** pitkäänkin – muut tekijät nuorille usein toisarvoisia
 - Nuoret ovat taipuvaisia **pitkittämään päätöksentekoa**. Päätäminen aiheuttaa stressiä. Haluttomuutta sitoutua, tehdä kauaskantoisia valintoja ilman varmuutta niiden sopivuudesta. Törmäävät vaihtoehtoihin pikemmin kuin hakevat tietoa, saattavat kiinnittyä johonkin ideaan hyvin vähälläkin taustatiedolla.
- **POLARISOITUMINEN** sekä yksilö- että koulutasolla
 - Huomattava **vaihtelu** yleisessä **suhtautumisessa kouluun/lukuaineisiin/lukemiseen ja koulukykyisyydessä**: Motivoituneet kärkioppilaat ovat todella vahvoja, keskiverto-oppilailla on jo vaikeuksia erottua, lähes aina luokka-asteella myös niitä jotka eivät pysty olemaan normaaleilla oppitunneilla edes paikallaan. Oppimisvaikeudet, keskittymishäiriöt yleisiä
 - Koulujen vaihtelevat lähtökohdat – taso, arvosanat ja keskiarvot, oppilaiden taustat / suomen kielen taito

TEKIJYYDEN ARVOSTUS, *paluu juurille*

- Tunnistetaan osaamisen, käsityöläisyyden ja ammattitaidon arvostuksen nousua, joka voi nostaa myös ammatillisen koulutuksen imagoa, jos koulutus pystyy vastaamaan siihen laadukkaasti
- ”Kaikki eivät voi olla maistereita” -ajattelua; toisaalta kansalliset koulutustasotavoitteet ristiriidassa



VALINNAT: Muutosvoimat

Jatkuva **muutos on jo lähtökohta**, jonka koronavuosi on konkretisoinut sekä tuonut vallalle yleisen **epävarmuuden**. Varmalta tuntuneet kuten matkailu- ja palveluala kärsineet, näitä jälkiä korjataan ehkä pitkään.

Nuorille tilanne ei näy huolena tulevaisuudesta, pikemminkin se todetaan asioiden laitana. Saattaa kuitenkin aiheuttaa ristiriitaa, sillä lähtökohtaisesti **haluttaisiin löytää ammatti, jossa voi viihtyä pitkään**. Haluttomuus pitkittää päätöksiä saattaa liittyä tähän.

Aiempaa enemmän puhutaan myös poliittisesta halusta panostaa koulutukseen myös taloudellisesti.

Digitalisaatio, automaatio: Ammattien tulevaisuus, mielikuvat ja vaatimukset työntekijöille	Työntekijöiden laaja-alainen osaaminen
Liike-/työelämän kiihtyvä muutos: työntekijöiden tarve, jatkuvan oppimisen vaatimus	Harva voi ajatella tekevänsä samaa työtä koko ikänsä. Nuoret näkevät tätä omien vanhempien ja sisarusten kohdalla, vaikka omalla kohdalla pysyvää, turvallista työpaikasta haaveillaankin Ammatillisen koulutuksen saaneita tarvitaan, mutta opetuksen ja tutkintojen pitäisi mukautua muutoksiin käytännönlähtteisesti sen mukaan mitä ja miten asioita tehdään yrityksissä Ammatillisten perustutkintojen joustavuutta ja jatko-opiskelumahdollisuuksia kannattaa pitää esillä
Suhde työntekoon: tehdään vain välttämätön ja sitä mikä kiinnostaa	Osa nuorista tekisi mieluiten ”siistiä ja kevyttä sisätyötä” omista lähtökohdista vapaasti, mutta silti turvallisesti ja jatkuvasti? Fyysisesti raskaat työt, kausityöt vähemmän houkuttelevia Yhteistyö työnantajien kanssa ja ammattien aitojen työnkuvien, mielekkäiden sisältöjen tuomien esiin
Työntekijyys vs yrittäjyys	Henkilöstövuokrausyritysten rooli urapoluissa Yrittäjän uravaihtoehdon esilläpito ja huomiointi koulutuksen sisällössä

VALINNAT

Kommentteja



Itelle kiinnostavaa on se mitä haluaa tehdä. Mua ei kiinnosta luontoala missä mun veli on, mutta sitä kiinnostaa ja siksi se opiskelee sitä. Se on just tosi persoonallista että mikä kiinnostaa ketäkin.”

9. luokan tytöt, Helsinki



Äiti on lähihoitaja ja se puhuu tosi paljon siitä, että onko se palkka sen arvoista miten raskasta se työ on ja kannattaako hakeutua sellaiselle alalle. Äiti on käyny monta alaa ja kouluttautunut monelle niin siltä kuulee monta eri näkökulmaa.”

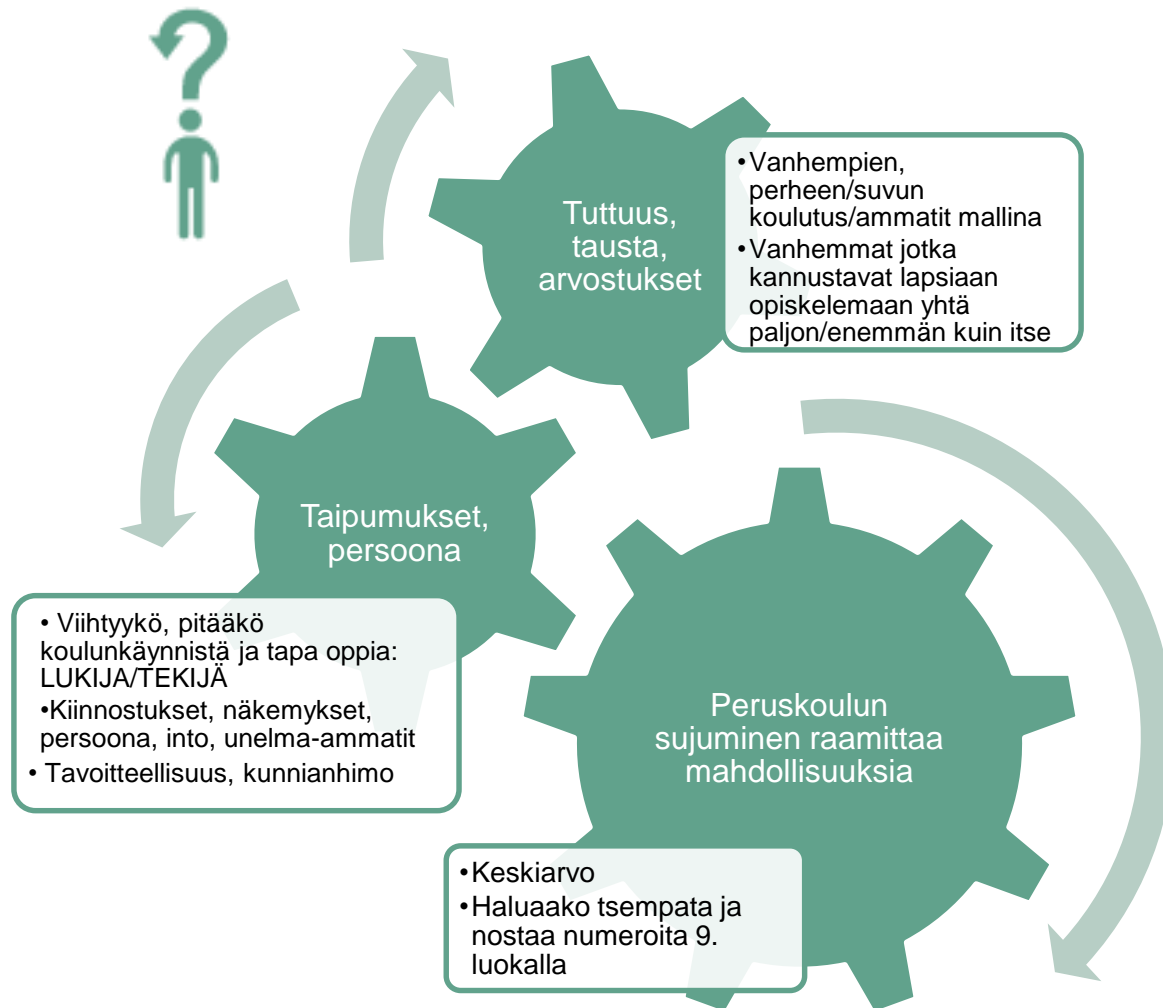
9. luokan tytöt, Tampere



Tietenkin ihmiset on erilaisia. Pitäis vaan löytää, mikä sulle itelle sopii jollain tavalla tutustuttamalla. --- Mun kaverin isällä menee hyvin sen työn kautta. Se on kiinteistönvälittäjä. Se on sellaista puhdasta työtä, sillä on puku päällä ja myyt, eikä mitään sellaista, että sun kädet menee johonkin putkiin ja tällaista.”

9. luokan pojat, Tampere

VALINNAT: Vaikuttavat tekijät

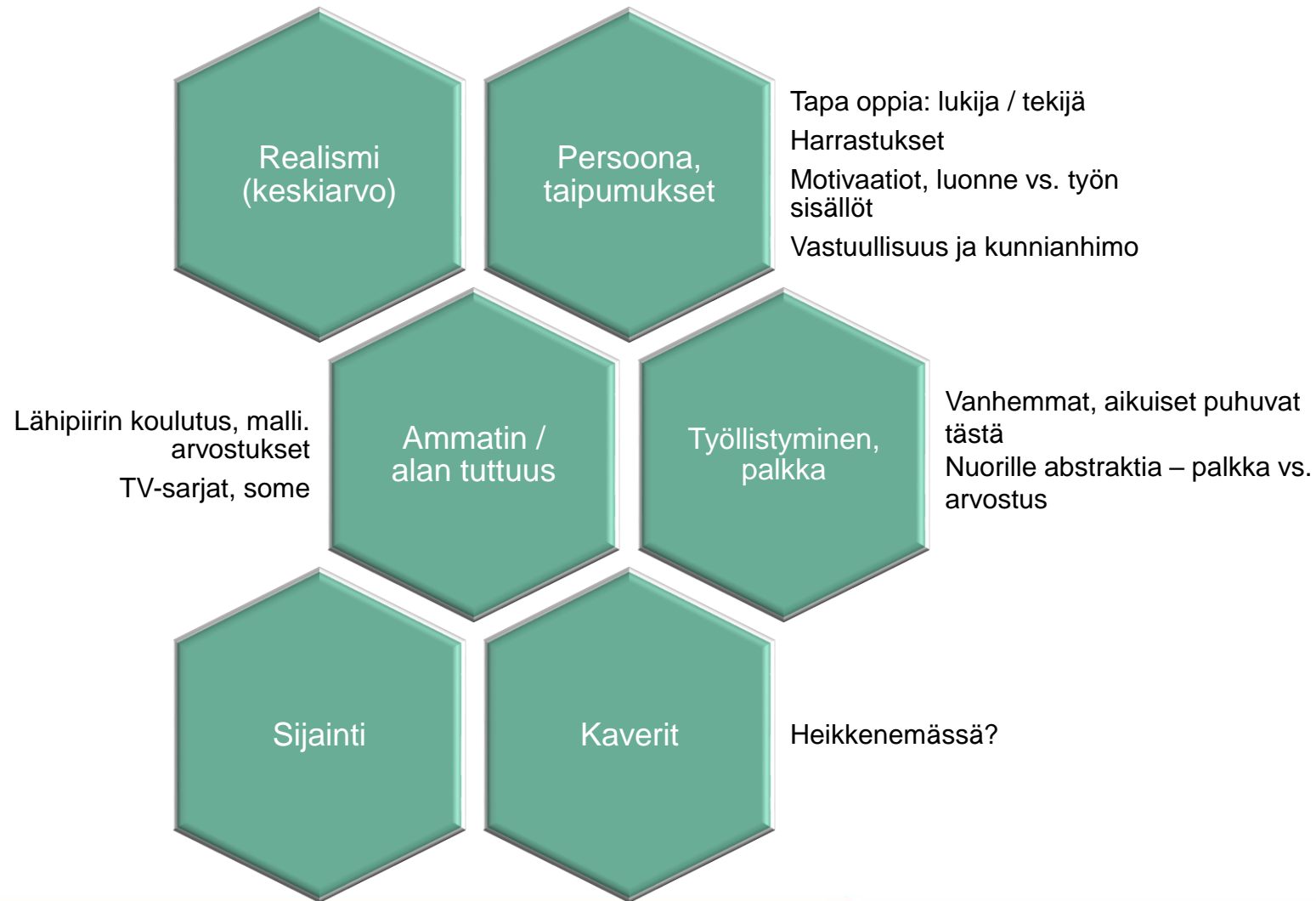


Hyvän lukuaineiden keskiarvon oppilaat ohjautuvat useimmiten automaattisesti **lukioon**. Myös nuoren lähipiiri kannustaa tähän. Lukion mahdollistama jatkokoulutus nähdään **elintason, arvostuksen ja hyvän yhteiskuntaluokan perustana**.

Ammatillisen koulutuksen valitseminen edellyttäisi nuorelta **selkeää omaa näkemystä / taipumusta**. Ilman sitä lukio on helppo ja turvallinen valinta, aikalisä kasvuun ja miettimiseen. **Sitoutuminen tiettyyn ammattiin/alaan vaikeaa, arveluttaa ja/tai pelottaakin ilman varmuutta suunnasta**, samoin työkeskeisen opiskelun tuoma iso **muutos verrattuna peruskouluun**.

Arvostukset ja arvomaailma siirtyvät sukupolvelta toiselle. Lähipiirin koulutus ja ammattit sekä se, miten asioista puhutaan kotona, vaikuttavat valinnoissa. Vanhempien ammatillinen koulutus ja tyytyväisyys tekevät siitä relevanttimman myös lapsille.

VALINNAT: Vaikuttavat tekijät



VALINNAT: Vaikuttavat tekijät

- **Realismi:** Mihin **keskiarvo** riittää/missä voisi pärjätä
- Oma **persoon**a, **taipumukset**, harrastukset ja motivaatiot, luonne sekä **tapa oppia**
 - Millainen oppija/omaksuja: lukija, pönttääjä ja kertaaja VAI tekijä, tekemällä oppiva
 - Työn sisällöt: esim. ihmisten parissa, auttaminen, käsillä tekeminen, harrastuksesta ammatti
 - Vastuullisuus ja kunnianhimo: missä joutuu haastamaan itsensä / missä pääsee helpolla, mikä on vastuullista / kivaa ja rentoa
- **Tuttuus**
 - Alan/ammatin tuttuus esim. lähipiirin (perhe, harrastuskaverit), TET-harjoittelun ja kesätöiden kautta
 - Myös tv-sarjat, profiloituneet ammattilaiset esim. somessa vaikuttavat
- **Työllistyminen (ja palkka)**
 - Ainakin vanhemmat puhuvat toimeentulosta; työn tulisi elättää, ja osalle vanhempien toive erittäin tärkeää
 - Nuorille usein abstraktia, raha ja sen ostovoima monelle vielä konkretisoitumatta
 - Ammatillisessa koulutuksessa olevat ja aikuisopiskelijat miettivät valintoja ja mahdollisia opintopolkuja myös näiden kannalta



VALINNAT: Vaikuttavat tekijät

- **Kaverien** valinnat – kaverin kanssa on helppo mennä uuteen kouluun. Ehkä heikkenemässä, vaikka tätäkin motiivia tunnistetaan (varsinkin opot / lukioon hakeutuminen)
- **Sijainti** – jakaa mielipiteet; osa on valmis muuttamaan pitkällekin, osa ei edes harkitse vielä toisen asteen kohdalla – talous, kodin tuki
- **Arvostukset** – tärkeintä vanhemmille; nuorille palkka ja arvostus kulkevat käsi kädessä

OPPILAANOHIJAAJAT

Kiinnostavat alat alkaneet jakautua laajemmin kuin perinteisesti. Modernit ilmiöt, ajassa elävät *kivat* työt nousussa: pelikehittäjät, some, harrastuksesta työ
Sähkö, rakennus, logistiikka ja autoala sekä sote vetävät edelleen. Helsingissä lukio?

VALINNAT

Kommentteja



Oon uskalias, uskallan lähteä haasteisiin ja tullen kanssakäymisiin erilaisten ihmisten kanssa. Ja siskokin lähti ensihoitajakoulutukseen, se on puhunu siitä paljon hyvää.”

9. luokan pojat, Kuopio



Jos sä meet amikseen niin pitäis olla joku selvä idea että sä tiedät mitä sä haluat siellä tehdä.”

9. luokan pojat, Helsinki



Kyllä mä pääsisin johonkin lukioon, mutta se että pääset ei tarkoita että sun kannattaa olla siellä. Jos sä oot parempi tekemään asioita käsillä, jos just ja just pääset lukioon, kannattaako se?”

9. luokan pojat, Tampere



Olin ollut tekemässä isäpuolen firmassa talonrakennushommia ja se kiinnostus heräsi. Päätin sitten mennä tonne, se tuntu oikealta alalta.”

Perustutkintoa opiskelevat pojat,
Rovaniemi

VALINNAT: Valintaprosessi

Aktiivisuus,
päämäärä-
tietoisuus:
**TOISEN ASTEEN
KOULUTUS
ASKELMANA
TAVOITTEESEEN**

- Lukio → lisää kieliä, uusia lukuaineita, osaamisen syventämistä, vaihtoon, akateemiselle uralle
- Ammattiin → **töihin**
- Ammattiin → **jatko-opiskelemaan**

*Motivoituneet, kiinnostuneet,
työteliäät ja taitavat tekijät.
Tietävät mitä haluavat.*

Passiivisuus:
**EPÄVARMUUS
NÄKÖ-
ALATTOMUUS**

- *Lukioon saamaan päättämisaikaa ja yleissivistystä* turvallisuushakuisesti – **POSITIIVISTA** vaikka rimaa hipoen
- *Amikseen ajautuminen* – Aina **NEGATIIVISTA**, värittää koko koulutuksen mielikuvaa

VALINNAT

Ammatillinen koulutus

AKTIIVISET

PYRKIVÄT TIETYN AMMATIN/ALAN KOULUTUKSEEN.

Motivoituneet, päämäärätietoiset, tavoitteelliset, tietävät mitä haluavat (harva 16-vuotias tietää), kiinnostuneita, opinhaluisia, työteliäitä, tekevät vapaa-ajallakin: *minusta tulee talonrakentaja, yhdistelmäajoneuvon kuljettaja, ensihoitaja...*

Tekijät

- Halu päästä pois koulun penkiltä, nopeasti töihin
- Olleet alalla kesätöissä, esim. sukulaisen firmassa

Kypsät

- Pitkän aikavälin tähtäin ja suunnitelma valmiina

Tsemppaajat

- Ymmärtävät realiteetit, haluavat nostaa 9. luokalla numeroita päästäkseen eteenpäin (tietylle linjalle / kouluun)

AJAUTUJAT

JOUTUVAT AMIKSEEN. Eivät pääse lukioon tai eivät osaa haluta mitään muutakaan vaihtoehtoa, eivät välttämättä valmistu tai ainakaan siirry työelämään koulutusta vastaavaan tehtävään

- Ei motivaatiota, kiinnostusta välttämättä mihinkään
- (Myös lukiossa, mutta vähiten motivoituneilla ei keskiarvo riitä)
- Valma ja 10.-luokka mahdollisina motivaation / kiinnostuksen lisääjinä
- Nakertavat sisältä käsin ammatillisen koulutuksen / tiettyjen alojen mielikuvaa, motivoituneet opiskelijat turhautuvat

VALINNAT: Tietolähteet

- Peruskoulussa opo, koti/lähipiiri: **vaihtoehdot, ideat ja näkökulmat** – ajatusten kirkastaminen/suuntaaminen ja tarkentaminen. **Nuoret eivät omaehtoisesti juurikaan hae tietoa.**
 - Tutustumiskäyntejä ei koronavuonna juuri ole päästy tekemään kouluihin eikä työpaikoille, mutta oppilaitosten **videoita** on katseltu
 - Sivustoja katseltu opo-tunneilla vaihdellen. Opo on avainasemassa näiden löytämisessä: Opintopolku, oppilaitosten sivut, Ammattiosaaja – varsinkin ammatillista koulutusta suunnittelevat
- Aikuisopiskelijoiden tiedonhaku on **suoraviivaista; tiedetään mitä halutaan**
 - Yleensä menty suoraan oppilaitoksen sivuille, soitettu oppilaitokseen ja kysytty lisätietoja. Käytännölliset opiskeluun liittyvät asiat fokuksessa: hakeminen, kauanko opiskelu kestää, millaista opiskelun arki on, yksin vai ryhmässä, millaisia suorituksia/kokeita, käytännön töitä jne.
 - Ammatissa toimivien/tutkinnon suorittaneiden kanssa on keskusteltu opinnoista ja työstä, haettu vahvistusta päätöksen tueksi.
 - TE-toimisto lähteenä aikuisopinto- ja työvoimakoulutustukiasioissa

VALINNAT

Kommentteja



Opo on ollut siinä tukemassa että on tämmöisiä vaihtoehtoja. Antanu semmoisia että mietipä kiinnostaako sua vaikka ihmisten kanssa toimiminen. Sekin on auttanut.”

9. luokan tytöt, Tampere



Opon tunneilla tulee paljon tärkeää tietoa, laajasti näistä asioista. Opon tunnilla kun käydään laajemmin ja tarkemmin ne asiat niin se jää päähän.”

9. luokan pojat, Kuopio



Jos koulussa on opo niin menee vaan kysymään häneltä. Hän on käynyt sen koulutuksen ja voi opettaa sitä.”

9. luokan pojat, Helsinki



Ammattilukiosta se mun kaveri ei ollut sillä tavalla hyvä tietolähde, koska se sanoi että sä kuolisit sinne. Se meni vähän pelottelun puolelle jo.”

9. luokan tytöt, Rovaniemi

VALINNAT

Oppilaanohjaus ja vaihtoehtojen esittely

- **Tunnistetaan oma rooli** peruskoulun jälkeisistä opiskeluvaihtoehdoista kerrottaessa. Lisäksi nuorten uskotaan saavan tietoa ammateista, koulutuksesta lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa olevilta kavereilta, sisaruksilta, vanhemmilta ja muulta perheen lähipiiriltä
- **Yksilöllistä ohjaamista** painotetaan – viimeistään 9. luokalla, halutaan myös olla oppilaiden käytettävissä, kun kysyttävää on.
 - Tarpeiden, toiveiden, unelmien, tavoitteiden, kiinnostusten, harrastusten, vapaa-ajanviettopojen kuuntelu, vahvuuksien kartoitus, koulutusvaihtoehtojen esittely ja pisteytys, arviointi yhdessä, muidenkin kuin ilmeisimpien vaihtoehtojen löytäminen
 - Tiedostavat nuorten vastahakoisuuden tehdä päätöksiä. Ei haluta korostaa jatko-opintoajatusta ”vaan jutella”.
 - Toiveissa yläkoulun opinto-ohjauksen laajentaminen, kehittäminen: Tehtävänkuva laajenee, ohjausyhteys korostuu, kun oppivelvollisuusikä nousee
- OPOilla on yleensä mielestään **kattavat työkalut ammatillisen koulutuksen esittelyyn**. Ovat itsekkin yhteydessä oppilaitoksiin niiden kehittämisen suhteen. Verkostoituneita, toimittu itsekkin ammatillisen opo/opeettajana. Tietoa on paljon, mutta sitä on karsittava jotta aika voidaan käyttää tehokkaasti.
 - Vaihtoehtojen esittelyssä ja tietysti alasta kiinnostuneiden tukena oppilaitosten sivut ja esitteet + videot
 - Koulussa usein esitellään oman paikkakunnan kouluja/oppilaitoksia. Lukiot tunnetaan nimeltä, ja oppilaitosten esittelyt/esitteet tekevät niistä tutumpia – kun ollaan valitsemassa, koulukohtainen spesifikin sisältö alkaa kiinnostaa (millaisia ihmisiä/tunnelma, tilat...)
 - Youtube-videot nuorille luontainen kanava, ja paikalliset oppilaitokset ovat aktivoituneet tekemään myös omia videoita
 - Ammattiosaaja-lehti, joskus myös sivusto varsinkin tunneilla
 - Opintopolku.fi
 - Ammattipelit

Ammattikoulua suositellaan, kun

- kiinnostava ala tiedossa
- polku toiveammattiin on helppo toteuttaa ammattikoulutuksen kautta
- lukuaineiden opiskelu ei tunnu nuoresta kovin kiinnostavalta

VALINNAT

Kommentteja



Mähän olen vähän kuin valmentaja. En koskaan sano suoraan, että mene amikseen tai lukioon, mutta voin suositella ja yritän katsoa molempiin suuntiin, mitkä on oppilaan resurssit mitä kautta hän pääsisi parhaiten siihen pisteeseen mitä hän haluaa.”

Opo



Meiltä pääsee jokainen tutustumaan joka haluaa amikseen. Mä kerään kaikkia pelejä mitä on, meillä käy tunnilla puhumassa pörssilähettiläät, metsälähettiläät, yliopistosta naisopiskelijoita, vaihto-opiskelusta, vanhoja opiskelijoita lukiosta tai amiksesta.”

Opo

Tulokset

Mielikuvat peruskoulun jälkeisistä koulutusvaihtoehdoista

Olisihan se helpompaa siellä amiskassa olla. Lukeminen ei ole mikään lempiasia, mutta vanhemmat on sanonu, että lukio on mulle kannattavampaa, se on perussivistystä. Ja kun ei ole mitään varmaa ammattia mihinkä haluaisin amiskan kautta mennä niin lukio on silleen parempi.

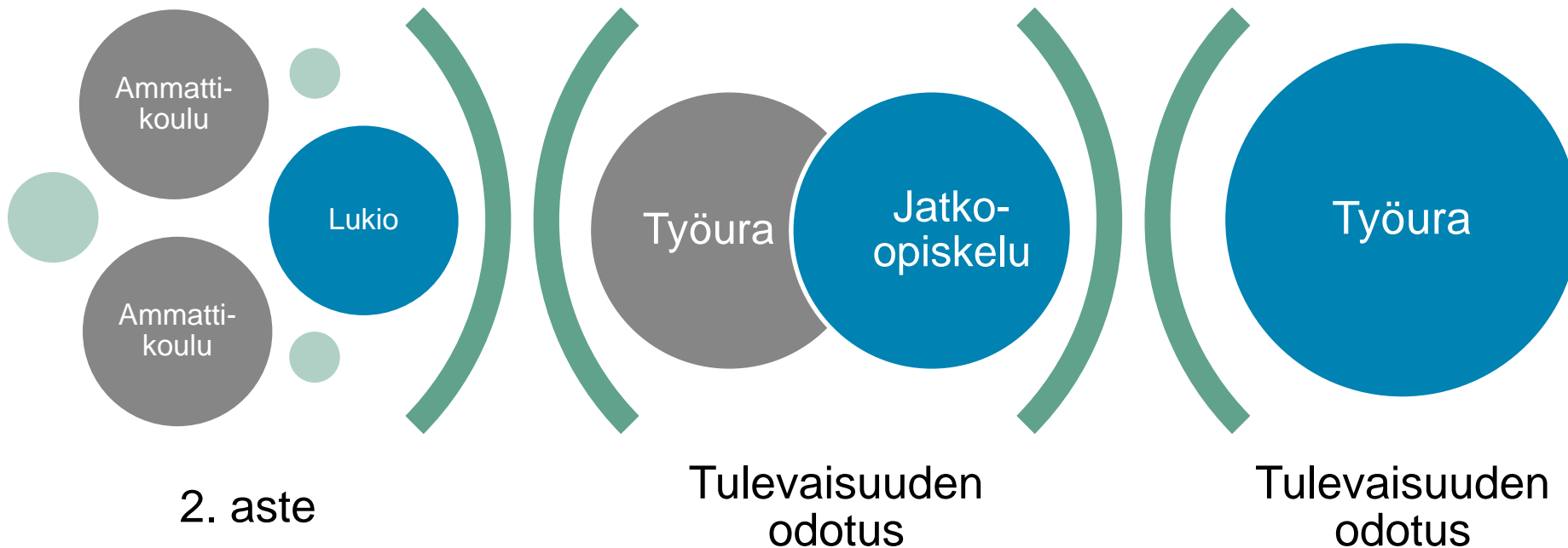
9. luokan pojat, Kuopio

MIELIKUVAT PERUSKOULUN JÄLKEISISTÄ KOULUTUSVAIHTOEHDOSTA

Vaihtoehtojen vertailua

Peruskoulun jälkeiset koulutusvaihtoehdot	Mitä saadaan	Lähtökohtaiset edellytykset	Opiskelun vaativuus	Kenelle sopii	Sosiaalinen haluttavuus
Ammatillinen koulutus	<ul style="list-style-type: none"> • Ammattipätevyys, konkreettiset valmiudet, tiedot ja taidot toimia ammatissa, työllistyä • Muodolliset jatko-opintomahdollisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> • Selkeä näkemys ammatista/alasta, joka kiinnostaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Rennompaa ja paineettomampaa kuin lukiossa, vähemmän kokeita ja kirjoja • Joustavuutta ja vaihtoehtoja 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytännönläheisille käsillä tekijöille • Tekemällä oppijoille, lukeminen ei kiinnosta 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalinen status itse koulutuksella/tutkinnolla matala. • Tarjolla olevan osaamisen kautta saavutettavissa hyvä asema
Lukio	<ul style="list-style-type: none"> • Erinomaiset jatko-opintovalmiudet • Kansainväliset valmiudet • Yleissivistys • Lisääaikaa ammatinvalintaan • Tuttu ja turvallinen valinta 	<ul style="list-style-type: none"> • Riittävän korkea lukuaineiden keskiarvo 	<ul style="list-style-type: none"> • Pärjääminen vaativaa. Henkinen hyvinvointi ja stressi huolena. Koeviikot raskaita, kilpailuhenkisyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lukijoille, kirjoittajille • Selkeä tavoite korkeakoulutuksesta 	<ul style="list-style-type: none"> • Selkein ja vahvin instituutio, ensisijainen: elintason, arvostuksen ja hyvän yhteiskunta-aseman perusta • Ylioppilastutkinnon, lakin status on korkea
Kaksoistutkinto	<ul style="list-style-type: none"> • Ammattipätevyys • Erinomaiset jatko-opintovalmiudet • Yleissivistys 	<ul style="list-style-type: none"> • Riittävän korkea lukuaineiden keskiarvo • Selkeä näkemys ammatista/alasta, joka kiinnostaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Erittäin työläs ja vaativa maine • Oppilaitosten ja paikkakuntien välillä eroja käytännön mahdollisuuksissa, iltalukiona raskas 	<ul style="list-style-type: none"> • Käsillä tekemiseen taipuvaisille, hyvä opiskelutekniikka, vahva motivaatio, oman ajankäytön hallinta • Ajatus jatkaa korkeakouluun 	<ul style="list-style-type: none"> • YO-tutkinnon sosiaalinen status • Lukion aloittaminenkin voi olla kompromissi kodin suuntaan • ”Ammattilukio”-käsite Rovaniemellä vahva

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN JATKOMAHDOLLISUUDET EIVÄT OLE NÄKYVISSÄ



MIELIKUVAT PERUSKOULUN JÄLKEISISTÄ KOULUTUSVAIHTOEHDOISTA

Kommentteja



Mä en opi lukemalla. Lukio on tosi rankka jos ei oikein osaa keskittyä. Amiksessa löytyy monta alaa ja se vetää sillee. Jos on haasteita koulussa, ehkä se ammatillinen on parempi. Ja pääsee töihin nopeesti.

9. luokan tytöt, Tampere

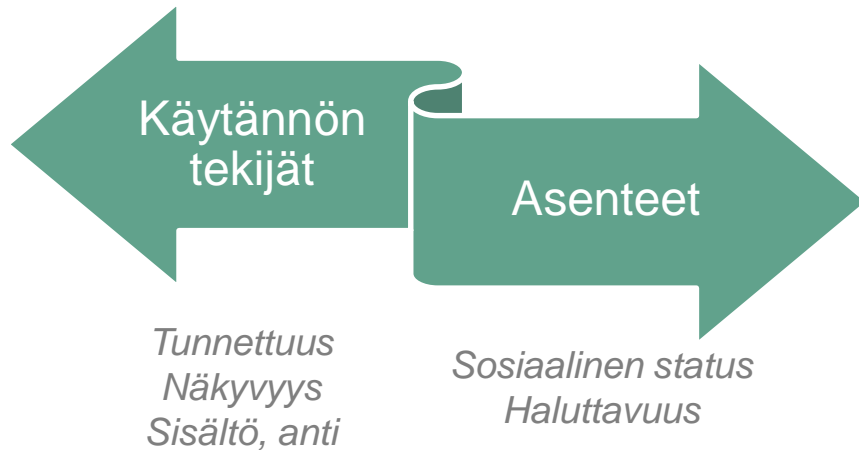


Mulla on käsitys että sieltä mennään töihin. Ammattikorkeakoulu on, mutta ne vaihtoehdot ei näy sillee selkeesti puuna kun lukiosta sulla lähtee suoraan se polku yliopistoon ja jonnekin.

9. luokan tytöt, Tampere

MIELIKUVAT PERUSKOULUN JÄLKEISISTÄ KOULUTUSVAIHTOEHDOSTA

Ammatillinen koulutus



- Ammatillinen koulutus lähtee edelleen takamatkalta verrattuna lukioon sekä käytännön tekijöiden että asenteiden suhteen.
 - Ammatillisen koulutuksen näkyvyys mediassa tuntuisi vähentyneen vuodesta 2018. Reformin ongelmista keskusteleminen on tasaantunut, mutta tilalle ei ole tullut varsinaisesti uutta tai positiivista sisältöä asioiden kehittymisestä, korjausliikkeistä.
 - Yläkoulun opettajille ja opoillekin ammatillinen koulutus voi olla vieras kulttuuri – aineopettajatkin viittaavat ”sitten lukiossa...”
 - Kaksoistutkinnon suorittamisen raskas imago alkaa olla este, vaikka kiinnostusta olisi
- Ammatilliselta koulutukselta puuttuu tarttumapintaa ja positiivisia esimerkkejä, jotka nostaisivat sen mielikuvaa ja haluttavuutta.
 - Puhutaan tutkinnoista/aloista, kun nuoret taas ajattelevat konkreettisesti ammatteja
 - Lukio tuntuu tuttuine aineineen, opiskeluna turvalliselta jatkolta peruskoululle siinä missä ammatillinen koulutus lähestyy mielikuvaltaan työelämää ja puhuttelee lähinnä niitä, joita kiinnostaa nopea putki palkkatöihin. Tämä ei varsinaisesti tue elinikäisen oppimisen, muutoksen mahdollisuuksia.
 - Myös tutkintojen kirjavuus ja oppilaitosten heikko profiloituminen on ongelma – paikallisiakaan ammattikouluja ja toimipisteitä ei tunneta, ei vastaavia koulubrändejä kuten lukiot
- Opiskelun *rentous* toistuu mielikuvissa – ei kannusta haasteita hakevia.

MIELIKUVAT PERUSKOULUN JÄLKEISISTÄ KOULUTUSVAIHTOEHDOSTA

Ammatillinen koulutus

- Laaja, tylsähköltä kuulostava käsite, lukuisia **erilaisia aloja, joilla erilaisia mielikuvia. Polarisoitunutta**
- **Reformin negatiiviset seuraukset ja mediakeskustelu asiasta** painavat mielikuvissa: leikkaukset, strukturoimattomuus, opetus ja koulupäivät eivät ole jäsentyneitä, vastuu opiskelijoilla ja työpaikoilla, minkä seurauksena hajontaa, opiskelu *löysäilyä*, tutkinnon jälkeen jämähdetään töihin
- Kaksijakoinen mielikuva opiskelijoista: motivoituneet, alasta kiinnostuneet opiskelijat vs. ajelehtijat, jotka eivät muualle pääse/pärjää
- Sosiaalinen status itse koulutuksella/tutkinnolla matala. Tarjolla olevan osaamisen kautta saavutettavissa hyvä asema
- Myös: raskaammat, matalapalkkaiset työt, joissa palvellaan muita eikä välttämättä viihdytä
- Käytännönläheisille käsillä **tekijöille**. Ei lukijoille/kirjoittajille/ajattelijoille kuten lukio
 - Tekemällä oppimista, työssä oppimista
 - **Rennompaa** ja stressitöntä lukioon verrattuna, vähemmän opiskelua, kirjoja ja kokeita
 - Ammattipätevyys, **nopeasti palkkatöihin**, oppisopimuksen kautta jo osana koulua
 - Mahdollisuus jatkaa ammattikorkeakouluun
- **9.-luokkalaiset periaatteessa avoimia**: Kun itsellä on selkeä visio siitä, mitä haluaa tehdä/millä alalla toimia (harvalla 16-vuotiaalla on) – valittava yksi, lopullisen ratkaisun tuntu
 - Vanhat rakenteet vaikuttavat taustalla, tunnistettiin niitä tai ei: ammatillisen koulutuksen heikompi haluttavuus, naisten ja miesten ammatit

MIELIKUVAT PERUSKOULUN JÄLKEISISTÄ KOULUTUSVAIHTOEHDOSTA

Ammatillisen koulutukseen hakeutumisen ajurit ja esteet

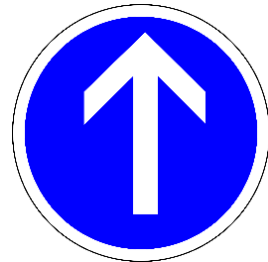
Varma **työllistyminen**

Yleishyödynnettävät taidot
Esim. ajokortti,
harrastuksia tukeva osaaminen

Hyvät/OK, yrittäjänä jopa
erinomaiset ansiot

Osaamispääomaa
yrittäjänä myytäväksi

Nopea ja suora väylä
ammattiin, töihin,
itsenäistymään



Konkreettista, "oikeita"
ammatteja/töitä
Saa tehdä merkityksellisiä
asioita (aikuiset)

**Tie toiveammattiin
tekemällä oppijalle**, esim.
lähihoitaja →
sairaanhoitaja, taito- ja
taideaineissa vahvalle

Mahdollisuus oppia uutta.
Elämänmuutos aiempi koulutus ja
työkokemus hyödyntäen (aikuiset)

Valinnan vaikeus

Omalta tuntuvan alan löytäminen ja
siihen sitoutuminen



**Lukijalle, jolla 9 ka ja selkeä
ajatus korkeakoulutuksesta,
suorempi reitti on lukio**

Heikko sosiaalinen status
Ympäristön odotukset

Mielikuvat ammateista: raskaat,
fyysiset, matalapalkkaiset työt

Ammatillisen koulutuksen ajureissa ja esteissä ei näytä olevan merkittäviä muutoksia.

MIELIKUVAT PERUSKOULUN JÄLKEISISTÄ KOULUTUSVAIHTOEHDOISTA

- Opet, vanhemmat, työntekijät **huolissaan koulutuksen laadusta, arvostuksen laskusta**. Usko ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksiin tarjota laadukasta opetusta tasapuolisesti kaikille on kärsinyt
 - Työssäoppimisen osuus alkaa korostua liikaa varsinkin teknisillä aloilla, kun työn tekeminen erikoistuu
- **Toivottaisiin/odotettaisiin koulutuksen kehittämistä:**
 - Alkuopintoihin selkeämpi struktuuri, siirtymävaihe peruskoulusta
 - Opetuksen laadun varmistaminen riittäväällä määrällä lähiopetusta / opettajia
 - Opiskelijoilta pitää vaatia enemmän: tekemään töitä, työelämätaidot, kiinnostus
 - Oppivelvollisuuden nostamisen myötä parempi ohjaus vähiten motivoituneille: Valman ja 10.-luokan yhdistymisen kautta poluttaminen uudella tavalla, toivottavasti mahdollisuus kurkistaa opintoihin

MIELIKUVAT PERUSKOULUN JÄLKEISISTÄ KOULUTUSVAIHTOEHDOSTA

Kommentteja



Mulla on tosi paljon kavereita amiksessa ja se on tosi mukavaa, Lukujärjestyksissä on aina vähän hämminkiä siellä, mutta se on sillee rentoa. Se ois mulle ehkä parempi vaihtoehto. Mä en jaksis sillee keskittyä kunnolla lukiossa.”

9. luokan tytöt, Rovaniemi



Amiksesta mä en ehkä pääsis sinne minne mä haluan. Lukio on aika selvä valinta monelle, se on peruspolku. Ehkä se on vähän sellanen että sä meet amikseen sit jos sä et pääse lukioon.”

9. luokan pojat, Tampere



Ne jotka pärjää koulussa, automaattisesti hakee lukioon. Amiskaan menevät on käytännöllisiä ihmisiä joilla on päämäärä.”

9. luokan tytöt, Kuopio



On mullekin sanottu että ammattikoulu on turha että kannattaa mennä lukioon. On sellainen sanonta, että ammattikoulun käyneet tekee töitä niille jotka on käyny lukion että ne lukiolaiset on pomoja ja ammattikoululaiset työntekijöitä.”

Kaksoistutkintoa opiskelevat tytöt, Hki

MIELIKUVAT PERUSKOULUN JÄLKEISISTÄ KOULUTUSVAIHTOEHDOSTA

Mitä ammattikoulu tarjoaa?

<p>Ammatillisen koulutuksen perusta: perusvalmius toimia alaa vastaavassa tehtävässä, jossa opitaan käytännön osaaminen</p>	<p>Tutkinnon / ammatin kannalta oleelliset sisällöt – kielten ja matematiikan vähäinen kiinnostavuus lukuaineiden lisäksi myös ajuri hakeutua ammatilliseen koulutukseen</p>	<p>Ammattikoulun valinneille teoriassa selkeää. Opintojen aloitusvaiheessa ei välttämättä relevanttia</p>	<p>Välttämättömyys tässä ajassa, yksilöstä kiinni</p>	<p>Osalle tuttua: kansainvälinen ammattitaito, mahdollisuus työskennellä missä vain ja opiskella myös ulkomailla</p>	
AMMATTITAITO	KIELET, MATEMATIIKKA IHMISSUHDETAIDOT	MAHDOLLISUUDET JATKO-OPINTOIHIIN	ELINIKÄINEN OPPIMINEN	KV VALMIUDET	YLEISSIVISTÄVYYS
<p>Epäilyjä opetuksen laadusta ja epätasaisuudesta: Lähiopetuksen väheneminen, opettajista pulaa/eivät paikalla, vastuu oppilaalla, työpaikoilla taso vaihtelee</p>	<p>Kaksoistutkinnon/ syventävien lukio-opintojen mahdollisuus voisivat nostaa mielikuvaa – tunnetaan huonosti</p>	<p>Ammatillisen koulutuksen mahdollistamat polut eivät vielä tuttuja</p> <p>Lukion valtti – kaikki ovet avoinna – varsinkin vanhempien silmissä</p>	<p>Tutkinto = yksi tietty ammatti, voi olla myös heikkous</p> <p>Hyvä, että aiempia opintoja voi hyödyntää uutta opiskellessa</p>	<p>Tunnetaan heikosti, kun lukion vaihto-oppilasvuosi sen sijaan jonkinlainen instituutio</p>	<p>Lukion ”omaisuutta”</p>

Tulokset

Kokemukset ammatillisesta koulutuksesta

On kurjaa kuulla niitä pettymyksiä, että ei saa sitä opetusta mitä haluaisi, ei ollut opettajaa paikalla ja tunnit peruttiin. Kiukuttaa kun kuulee näitä. Ja kyllä kaikki opot tietää missä ammatillisella puolella on näitä ongelmia enemmän. Palvelualat toimii paremmin ja se kokonaisuus. Tekniikan puolella on enemmän sitä ongelmaa.

Opo, Helsinki

KOKEMUKSET AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA

Opiskelijat ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä

MYÖNTEISTÄ, TYYTYVÄISYYTTÄ

Yksilöllisyys, opintojen **joustavuus henkilökohtaisista lähtökohdista** on myönteistä ja mielekästä. Opetuksen ilmapiiri on kannustava ja tukeva

- Erityisesti aikuisopiskelijat arvostavat mahdollisuutta suorittaa itselle helppoja (YTO-)aineita itsenäisesti ja vapaamuotoisesti ja osallistua lähiopetukseen, kun sitä kaivataan.

Opiskelu on rentoa ja epämuodollista, tekemistä

- Opiskelun helppous on saattanut yllättääkin

Hyvä ilmapiiri motivoituneessa luokassa, löydetty uusia kavereita ja koetaan yhteisöllisyyttä

KIELTEISTÄ, TYYTYMÄTTÖMYYYTTÄ

Lähiopetuksen järjestäminen vaihtelee, hajanaisuutta eri kouluissa

- Tyhjiä ”etäpäiviä” ilman tehtäviä, opettajat läsnä sattumanvaraisesti
- Ei saa palautetta
- Yhteydenpito ja kommunikointi opettajien kanssa on välillä hankalaa, opettajilla eri tapoja toteuttaa tehtäviä, tehdään eri kanavissa

Vähiten motivoituneet opiskelijat häiriönä

KOKEMUKSET AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA

Kommentteja



Kaikki on yksilöitänensä ja opiskelijan tahtiin tehdään tavallaan se työ. Totta kai tietyt tehtävät pitää tehdä ja vähän potkitaan siinä, valmistuuko se. Jos tuntuu, että se ei valmistu, niin siihenkin saat apua ja tukea. On opoa ja on erityisopettajia koulussa.

Aikuisopiskelija nainen, Tampere



Meillä on kaksi lasta käyny ammattikoulun ja sanonu, että se on todella surkeassa tilassa. Milloin on opettaja pois, ja ei oo sijaista. Milloin niillä on jotain palavereja ja ei oo koulua, vaan lyödään etätehtäviä, ne on kolme päivää etänä. Samaa olen kuullut monelta muultakin.

9.-luokkalaisen isä, Helsinki



Saa tehdä just sitä mitä tykkää ja on tosi kiva luokka. Tosi hyvä yhteishenki. Tuntuu että opettajia oikeasti kiinnostaa se mitä sä teet ja ne haluaa auttaa sua. Meidän luokalla Perhossa kaikki on sen takia että ne haluaa alalle. Ei oo ketään sellaista joka on tullu sinne vaan ettei ne oo päässy muualle.

Kaksoistutkintoa opiskelevat tytöt, Hki



Ammattikoulussa saa apua asioissa ja sitä helpotettua opiskelua. On tosi paljon erilaisia vaihtoehtoja ja tapoja opiskella. Opiskelu on ollu todella kivaa.

Perustutkintoa opiskelevat tytöt, Tampere

OPIKELIJA-CASEJA:

Ammatillinen perustutkinto

Laura 16, opiskelee Perhossa ensimmäistä vuotta ravintola- ja catering-alaa kaksoistutkintona

“Olen aina halunnut kokiksi. Katsoin aina pienenä MasterChefia ja siinä tuli että haluan tehdä tota joskus.”



Kuvapankkikuva

Olen 16-vuotias ja asun yksin Helsingissä. Haaveilen oman ravintolan perustamisesta ja haluaisin lähteä töihin ulkomaille.

Hain Perhoon ensimmäisenä vaihtoehtona. Saan tehdä juuri sitä mistä tykkään. Meidän luokalla kaikki on sen takia että ne haluaa alalle ja tietää mitä haluaa tehdä. Kun valmistun, minulla on ammatti ja voin hakea niitä töitä. Olen miettinyt, että jossain vaiheessa menen ammattikorkeakouluun.

Ainoa asia joka minua huolestuttaa, on kaksoistutkinnon eteneminen ja se jos jään siinä jälkeen.

Opiskelija halusi nimenomaan Perhoon, josta oli muodostunut tutustumisvaiheessa hyvä mielikuva.

“Perholla on hyvä maine. (Toisessa koulussa) missä käytiin tutustumassa ei ollu hirveän ystävällisiä ihmisiä ja esittelykin oli sekava ja huono. Tuli sellainen fiilis että en mä tänne halua. Perhossa sai ottaa kahvia, opot tuli keskustelea, oppilaat tuli kertomaan tästä alasta ja siitä miksi kannattaa tulla tänne. Kaikki oli innoissaan ja ne hymyili.”

Hän kokee saavansa koulun ja opiskelun kautta hyvät valmiudet.

“Meillä on joka viikko eri pari ja tehdään töitä yhdessä. Siinä oppii olemaan kaikenlaisten ihmisten kanssa. Eka vuosi opiskellaan tarjoilijaksi, asiakaspalvelua ja oppii kommunikoimaan. Ja vikana vuonna kun on 18 täyttänyt, pääsee ulkomaille Perhon kautta.”

OPIKELIJA-CASEJA:

Ammatillinen perustutkinto

Jasper 18, opiskelee kolmatta vuotta liiketaloutta

“Nuorempanakin tykkäsin myydä kaikkea, joulutoreilla ja tällaisilla. On ollut mukava olla rahan kanssa tekemisissä.”



Kuvapankkikuva

On tyytyväinen että valitsi ammattikoulun eikä aloittanut lukiota, johon olisi päässyt. Opintojen rentous ja joustavuus/vapaus on ollut myönteistä.

“Täällä saa tehdä vapaasti eikä käskytetä. Amis on rennompia vaihtoehtoja, en mä olisi varmaan jaksanut hirveesti lukea kokeisiin. Tää on ollut paljon vapaampi, työssä oppimista ja aikalalla saanut tehdä oman ajan mukaan.”

Luottaa liiketalouden opintojen tarjoavan monipuoliset mahdollisuudet työelämässä.

Olen 18-vuotias ja asun Kuopiossa soluasunnossa. Urheilen ja käyn salilla.

Hain myös lukioon ja pääsinkin, mutta päätin aloittaa ammattikoulun. Toivon pääseväni mahdollisimman nopeasti töihin. Jos saan hyvän työpaikan jossa voin edetä ja saada hyvää palkkaa, saatan jäädä töihin. Jos ura ei aukea myyntitöissä, lähdän parin vuoden päästä ammattikorkeaan tai jopa yliopistoon.

Työllistyminen mietityttää, olisi mukava olla kiinnostavassa työssä, johon on mukava mennä aamuisin.

“Kaverit kysyy mikä susta tulee. Eihän musta tule mikään, mutta pääsen töihin melkein kaikkeen missä ns. rahaa liikkuu. On sillä pohjalla että on vara valita ammatti mihin menee eikä jää kiinni siihen yhteen tiettyyn ammattiin. Siksi mä valitsin tän alan.”

OPIKELIJA-CASEJA:

Aikuisopiskelija

Leena 32, opiskelee lähihoitajaksi ensimmäistä vuotta

“Se auttamisen halu on mulla tosi suuri. Haluan tehdä sitä työtä lopun ikää. Tommonen hoidollinen ja tosi ihmisläheinen työ on mulle se mun juttu.”



Kuvapankkikuva

Olen 32-vuotias ja asun Tampereen lähellä. Peruskoulun jälkeen koulunkäynti ei oikein sujunut, omaa alaa ei löytynyt ja olenkin ollut vain töissä varsinkin asiakaspalvelussa. Monet läheisistä ovat lähihoitajia, ja olen hakenut paikkaa monta kertaa. Nyt opiskelupaikka aukesi.

Toivon työllistyväni mielenterveys- ja päihdepuolelle. Lähihoitajatutkinnon jälkeen aion töihin hankkimaan työkokemusta ja pohjaa, mutta myös opintojen jatkaminen on mahdollista myöhemmin, sillä sairaanhoitajan tai röntgenhoitajan työ kiinnostaisi minua.

Kokee löytäneensä oman alansa ja hyvän paikan opiskella.

“Tulee sitä teoriaa, ja saadaan tosi paljon tehdä ryhmitöitä. --- Se on hyvä, että meillä on kaikista aineista myös lähiopetusta, ettei se oo vaan etäopiskelua niistä. meillä on tosi hyvät opettajat. Tulee tosi paljon uutta tietoa. Meillä on tosi hyvä luokka, hyvä ilmapiiri on luokassa. Se on mulle ainakin tosi tärkeä asia.”

Suosittelisi koulutusta myös muille ja uskoo työllistyvänsä alalle.

“Nuorin meidän luokalla on 15 ja vanhin on 54. Se on hyvä rikkaus molemmille. Nuorilta saa vähän sitä kokemusta, mitä yläasteella on tehty ja vähän erilaisia tyylejä tehdä asioita. Ei se silleen ikää kato. Jos vaan 5-kymmppisenäkin kiinnostaa, niin ehdottomasti suosittelisin kyllä. Jos on vaan oma pää kunnossa, ja on suht hyvä jaksaminen ja fyysinen kunto, niin ehdottomasti suosittelen. Hoitajista on kova pula.”

OPISKELIJA-CASEJA:

Aikuisopiskelija

Elli 28, aloittanut rakennusalan perustutkinnon syksyllä 2020

“Kun mie valmistuin tosta ensimmäisestä, mie halusin vaan päästä töihin ja tehdä töitä. Oon mie miettiny, että lähtisinkö korkeampaa tutkintoa suorittamaan, mutta ei se ole minun juttu. Mie tykkään tämmöisestä maanläheisemmästä. Suoritan tutkinnon ja pääsen töihin.”



Kuvapankkikuva

Olen 28-vuotias ja asun Rovaniemellä. Olen suorittanut hotelli- ja ravintola-alan perustutkinnon ja työskennellyt alalla yli 10 vuotta. Ajatus alanvaihdosta on ollut mielessä työn raskauden, määräaikaisten sopimusten ja huonon arvostuksen vuoksi. Jouduin maaliskuussa 2020 lomautetuksi ja auttelin kesällä ystävää rakennuksella apulaisena. Työ tuntui mukavalta, ja aloin miettiä, että lähtisin vuoden päästä syksyllä opiskelemaan alaa. Selvittelin kuitenkin asiaa ja huomasin, että työvoimakoulutuksessa voi opiskella ansiosidonnaisella. Se oli minulle täydellinen vaihtoehto.

Aikuiskoulutuksen mahdollisuudet aukesivat tiedonhaulla netissä ja työvoimatoimistosta.

“Mie istahdin alas ja aloin googlailemaan ja selvittää tätä asiaa. Aikuispuolen opiskelu ei ollu tuttu, ei ollu mitään tietoa, miten se toimii. Mietin sitä omaa taloutta, kun on omistusasunto ym. asiat, niin pitää se talouskin säilyä. Sitten just törmäsin tähän työvoimakoulutukseen. Aloin sitä selvittää enemmän ja soitin työkkäarin neuvontapuhelimeen ja kyselin tietoa siitä.”

Kouluttautuminen tuntuu tuovan turvaa työelämään epävarmoinakin aikoina.

”On just se, että on töitä tulevaisuudessa, oli koronaa tai ei. Mie saan kehittää näitä omia kädentaitoja ja mie saan tehdä fyysistä työtä. On vähän semmoinen olo, että mie voin tehdä mitä mie vaan haluan, ovet ovat avoinna. Voin lähteä töihin tai jos mä päätän, että haluan erikoistua johonkin muuhun, ja lähteä vielä jatkokouluttautumaan, niin se on mulle ihan täysin mahdollista. Tosi hyvä fiilis on itsellä.”

TYÖNANTAJIEN KOKEMUKSET

Odotukset ammattikoulusta valmistuneille työntekijöille

- Perustiedot ja -taidot alalla tarvittavasta ammattiosaamisesta, muuta osaamista alan tarpeiden mukaan
- Aito kiinnostus alaan
- Sosiaaliset taidot / yhteistyötaidot
- Halu oppia uutta – osaamista pitää laajentaa, automaatio vähentää työtehtäviä, jäljelle jäävien työntekijöiden pitää hallita osia useammista tehtävistä
- Oman alan englanninkielisen termistön ja informaatiotekniikan yleisen osaamisen merkitys kasvaa kaiken aikaa. Nuorilla nämä tuntuvatkin olevan hallussa
- Työelämän perustaidot, miten töissä ollaan; työaika, tauot, omien asioiden tekeminen
- Oman osaamisen sanoittaminen, myyminen, vahvuuksien tunnistaminen



TYÖNANTAJIEN KOKEMUKSET

Ammatillisen koulutuksen antamat valmiudet

- Työnantajat arvostavat ammatillista koulutusta **lähtökohtana**.
- Huolta kannetaan koulutuksen tarjoaman osaamisen ja työn **tarpeiden vastaamisesta** sekä myös raskaampien teollisuuden alojen (esim. metalli-, kemian teollisuus, energia-ala, kunnossapito) valmistuvien **riittävydestä**
- Työnantajat ovat valmiita ottamaan vastuuta täydennyskoulutuksesta, mutta siihen tarvitaan selkeät rakenteet ja ohjelmat.
- Työnantajilla ei ole ammatillisen koulutuksen rakenteesta tai tutkintonimikkeiden sisällöstä tarkkoja mielikuvia. Koulumaailma muuttuu jatkuvasti, eikä sen seuraamisessa välttämättä ole oltu aktiivisia - usein muistellaan lähinnä omia kouluaikoja



KOKEMUKSET AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA

Kommentteja



Näen ihan yhtä arvokkaana ammatillisen koulutuksen kuin yo-tutkinnonkin. Kun puhutaan teknisestä osaamisesta, ak antaa valmiudet, osaat konkreettisesti jo jotain, on valmiuksia toimia tehokkaammin ja kerralla oikein. Sieltä pitäisi niitä osaamistarinoita nostaa.”

Työnantaja rekrytointi, Tampere



Katson ylöspäin kun on käynyt ammattikoulun. On saanut hyvän pohjan koulutuksesta ja työelämä on opettanut enemmän. Tekemällä ja ak on aina hyvä perusta. Sulla on paperit ja jonkunlaiset valmiudet työtehtävään myöskin. Toki se koulutus vähän laahaa jäljessä siitä, mitä tällä hetkellä työelämässä tarvitaan.”

Työnantaja rekrytointi, Helsinki

TYÖNANTAJIEN NÄKEMÄT HAASTEET

Ammatillinen koulutus ei aina vastaa yritysten tarpeita

Millä tavalla ei vastaa

- Koulutuksen pitäisi antaa teoriapohja, **perustiedot ja taidot**, mutta niillä **ei aina pärjää töissä**
- **Opetuksen laatu on heikentynyt** – liikaa itsenäistä tekemistä
- **Koulujen laitekanta on vanhentunutta**
- Opettajat eivät tiedä **mitä työntajayrityksissä tehdään**
- **Perustyöelämätaidoissa on puutteita**: asenne tehtäviin, kypsyyys vastaanottaa arviointia/ palautetta, yhteistyö, oman osaamisen sanoittaminen työhaussa

Ratkaisu

- **Työnantajien pitää ottaa enemmän vastuuta kouluttamisesta**, se hyväksytään. Koulutuksen tasalaatuisuus on haaste.
- **Pitkäjänteinen, strukturoitu yhteistyö**: harjoittelujaksot, työn ohessa oppiminen, erikoisammattitutkinnot, koulutusohjelmat
- Lisää **resursseja**, opettajat paikalle **lähiopettamaan**
- Opettajat **tutustumisjaksoille** työnantajien luokse
- Työelämätaitojen opetus alkaen peruskouluista

Seuraus

- Ajantasainen ja realistinen kuva työelämän tarpeista → koulutuksen fokus relevantteihin asioihin
- Työnantajat saavat tarpeitaan vastaavia työntekijöitä
- Ammatillisesta koulutuksessa olevat saavat kontakteja työnantajiin, valmistuvat ja työllistyvät nopeammin ja helpommin

TYÖNANTAJIEN KOKEMUKSET

Ammatillinen koulutus ei kiinnosta nuoria tarpeeksi

Miksi ei kiinnosta?

- **Ammatit eivät kiinnosta:** raskasta, liikaista, yksitoikkoista työtä, huono palkka, epävarmaa. Perustuu osin vääriin mielikuviin
- **Yt-neuvottelujulkisuus luo epävarmaa** kuvaa teollisuuden työpaikoista. Toisaalta negatiivinen ammattiyhdistysliike lakkoineen ei lisää houkuttelevuutta
- **Jatkokoulutuspolut eivät ”näkyviä”** ”Korkeakoulutuksesta” tullut synonyymi koulutukselle
- **Tutkintorakenteista puuttuu yksilöllisyyttä**, paremmin suoriutuvat kaipaavat haasteita, syvempää oppia, nopeampaa tahtia motivaation pitämiseen

Ratkaisu

Peruskoulun päättävälle viestiä ilman arvolatauksia ak:n alakohtaisista työllistymismahdollisuuksista alueellisesti: yritysvierailut, virtuaaliesittelyt, kesätyöt

Jatkokoulutusväylä pitäisi olla yhtä kirkas kuin lukiossa

Julkisen puheen ”koulutuksesta” pitäisi muuttua – ei vain ”korkeakoulutusta”

Positiivinen viestintä onnistumisista ak:n vahvuuksien ehdoilla (+kodit)

”99% oppilaitoksen tutkinnon suorittaneista työllistyi...”

Oppilaitosten vertailu

Yhteistyö-/rekrytoivat koulutusohjelmat

Seuraus

- Ammatillisen koulutuksen ja lukion mielikuvallisten raja-aitojen madaltaminen → **käsitys siitä, että eri väyliä - lukemalla tai tekemällä oppien - voi päästä samaan lopputulokseen**
- **Ammatillisen koulutuksen näkyväksi tekeminen** saavutuksista puhumalla, oppilaitosten kilpailua lisäämällä/ profiloitumalla → läsnäolo, kiinnostavuus, haluttavuus

KOKEMUKSET AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA

Kommentteja



Jos miettii ylipäätään ammatillista koulutusta, niin monet työt on fyysisesti tosi rasittavia, mutta palkkataso on keskitasoa tai sen alapuolella. Niihin ei enää vaan ole edes hakijoita. Ei olla valmiita likaamaan käsiä, halutaan tehdä kevyttä työtä. Helppo elämä ja helposti rahaa saatavilla.”

Työnantaja työvoiman vuokraus, Helsinki



Raskaat teollisuustyötehtävät on nopeasti katoamassa Suomesta. Niillä ei ole mediaseksikkyyttä enää. Se on huolestuttavin. Ammattitaitoiset hitsaajat, kunnossapitopuolen ja metallipuolen osaajat ylipäätään. Niitä ei valmistu tarpeeksi, tai jos valmistuu, ollaan aika vieraantuneita siitä mikä osaaminen pitäisi olla ja mikä on palkkataso.”

Työnantaja rekrytointi, Tampere

KOKEMUKSET AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA

Kommentteja



Ei saa olla niin, että lukion todistus on se ainoa, jolla on mitään pääsyä enää mihinkään jatkoon. Se on surullista, että väyliä kavennetaan. Esim. nämä puheet pääsykokeiden vähentämisistä, todistusperusteisuuden lisääminen, niin se on aivan väärä. Ja kaikessa pitäisi olla mahdollisuus muuttaa mieltään.”

Työnantaja energia-ala, Kuopio



Ei välttämättä oo tietoa, mitkä mahdollisuudet on sen ammatillisen koulutuksen jälkeen ponnistaa korkeakoulututkintoon. Pitäisi selkeämmin luoda ne polut, että jokainen tiedostaa ne mahdollisuudet. Uskon, että konkreettisten esimerkkien, yritysvierailujen ja puhujien kautta saatais tartuntapinta ja rohkaiseva tarina.”

Työnantaja rekrytointi, Tampere



Käytännön osaaminen on ak:n vahvuus. On mahdollisuus heti työllistyä. Surullisena kuuntelen, että halutaan koko ajan lisää korkeakoulupaikkoja, vaikkei ole todellisia työllistymismahiksia. Puhuisin siitä, että ammattikoulu ei ole poissulkeva niiden jatkokoulutusmahdollisuuksien takia ja osoittaisin konkreettisia lukuja mihin on työllistytty.”

Työnantaja valtion laitos, Helsinki



Ei siitä puhuta. Pitäisi markkinoida kasvukaarien, uratarinoiden kautta. Ne on silmiä avaavia nuorille. Ei opiskelu lopu ammattikoulun jälkeen siihen, että olet putkimies ikäsi, vaan voit lähteä samalla tavalla rakentaa koulutusuraa ja tietä kuin olisit käynyt lukion. Jollain tasolla se tiedetään, mutta sitä ei nähdä suoraan, miten tie menee lukion kautta. Reittejä menestyvään elämään on monta.”

Työnantaja rekrytointi, Helsinki

Tulokset

Ammatillisesta koulutuksesta viestiminen

AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA VIESTIMINEN

- Faktatietoa on riittävästi tarjolla, mutta **mielikuviiin vaikuttavaa, houkuttelevuutta lisäävää sisältöä puuttuu**
 - Uratarinat, roolimallit, konkretia opiskelusta
 - Ammatillisen koulutuksen arvostuksen lisääminen, ammattiyhteisöiden ihmisten pitäminen esillä, Taitajakilpailut näkyviin mediaan
 - Oppilaitosten kasvot, kummit
 - Oppilaitosten/linjojen profiloiminen/ brändäys erityisiksi, erikoistuneen tavoitteellisiksi
 - Jatko-opiskelumahdollisuudet ja tutkintojen joustavuus/mahdollisuus vaihtaa suuntaa pitäisi tuoda tarinoissa vahvemmin esiin. Eri polut: kaksoistutkinto, jatko-opinnot, oppisopimus, taitajat, yrittäjyys, kansainväliset opinnot
- **Oppilaat eivät kuitenkaan itse aktiivisesti etsi tietoa,** opojen on esiteltävä toisen asteen koulutusta tasapuolisesti, ja ammatillisten alojen laajuus estää esittelemästä kaikkea
 - Markkinointia pitäisi tehdä nuorille koko yläasteen ajan, 7. luokasta alkaen.



AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA VIESTIMINEN

- Markkinointi nähdään ensisijaisesti **paikallisten oppilaitosten** tehtäväksi. Niiden oltava vahvasti mukana, jotta viestintä on riittävän konkreettista ja relevanttia, valintoja tekevien arjessa läsnä
 - Koulutuksen järjestäjällä myös luonteva rooli ja resursseja käytettävänä medianäkyvyyteen
- Ammatilliset oppilaitokset myös tekevät hyvää työtä viestinnässään
 - Paikallinen ilmoittelu on näkyvää
 - Tutustumiskäynnit ja markkinointitapahtumat (pl. korona-aikana)
 - Videot, joissa oppilaat äänessä – kiinni ajassa
 - Oppilaitoksen instagram + YouTube
 - Aikuisopiskelijat kokevat löytäneensä tarvittavan tiedon oppilaitosten sivuilta, lisätiedot kysytty puhelimitse



Löydä itsestäsi
uusia puolia!

Hae nyt! ↪

kodinhuoltaja, toimitilahuoltaja
kiinteistöhuoltaja, talonrakentaja
ja paljon muuta!

AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA VIESTIMINEN

- **Opon** rooli koulussa merkittävä: henkilökohtainen tutustuminen oppilaisiin ja ohjaus yksilöllisten toiveiden ja taipumusten perusteella keskeistä
 - Esittelyt pikemmin näyttäen ja kertoen kuin lukien. Parasta on kertoa opiskelusta ja ammateista nuorten/nykyisten opiskelijoiden suulla: relevantit näkökulmat, uskalletaan kysyä, keskustella. Ihmisten tarinat, urapolkujen esittely ja ammattikoulun rooli siinä
 - ”Avoimet ovet”, tutustumiskäynnit ammatillisiin oppilaitoksiin, mieluiten yksilöllisten kiinnostusten perusteella linjoittain
 - Opiskelukokeilut, päivä tai pari kiinnostavilla linjoilla
 - Kouluvierailut
 - Ammatillista tutkintoa suorittavat opiskelijat (esim. entiset peruskouluoppilaat)
 - Paikalliset yritykset/ammattillisen koulutuksen saaneet kertomaan työstään, työpaikoistaan, miksi niihin on hakeuduttu
- Tapahtumat, messut
- Yrityskäynnit

Lisää konkretiaa voisi olla siitä, mitä koulussa tapahtuu: miltä siellä näyttää, millaisia opettajia ja opiskelijoita, millainen ilmapiiri, millaista on teorianneilla ja harjoittelussa, mitä tarvikkeita opiskelija joutuu hankkimaan ja paljonko ne maksavat

AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA VIESTIMINEN

Kommentteja



Tää miten sä voit hakea peruskoulun jälkeen esim. lukioon tai sinne ammatilliseen, ja miten sä voit sieltä ammatillisesta vaihtaa vähän sinne lukiolinjalle ja tälleen on aika kiinnostavaa.

9. luokan tytöt, Rovaniemi



Sellaiset nostot ammatillista polkua kulkevien uratarinoista missä on paljon niitä opiskelijoita kertomassa niitä positiivisia kokemuksia. Onhan se ammatillinen koulutus nostanut sitä omaa profiiliaan.

Opo



Redu on ennen koronaa ihanasti auttanut meitä, on vietetty tunnit toisella asteella ysiluokalla. Ollaan kierretty, saatu tutustua paikkoihin siellä ja lukiolla. Se on ollut niin eri asia mennä paikan päälle, nähdä ne tilat ja kuulla kun opettaja kertoo. On ollut ihanaa että Redu on nyt tehnyt videoita missä me päästään kurkkaamaan niiden tiloihin ja näin. Semmosta konkretiaa nuoret kaipaa.

Opo

AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA VIESTIMINEN

Ammattiosaaja-lehti toimii opo-tuntien oheismateriaalina hyvin

- Käytetty/tunnetaan vaihdellen
 - Aktiivisesti käyttävät opot ovat tyytyväisiä ajantasaisen tiedon kokoavaan lähteeseen. Lehteä käytetään ohjauksessa yleiskatsauksena tarjontaan ja koulutusjärjestelmään sekä henkilökohtaisissa ohjaustapaamisissa. Osa pitää tarjolla kiinnostuneille.
 - Palvelee myös 9.-luokkalaisia, joille ammatillinen koulutus on relevantti vaihtoehto, mutta jotka eivät vielä ole valinneet alaa.
- Hyvin toteutettu lehti (kouluarvosana 9). Lehti alkaa kuitenkin formaattina menettää kiinnostavuutta: pitkiä tekstejä ei jakseta lukea. Toimii lähinnä ohjatusti opon oheismateriaalina.
 - Koulutusalat ja tutkinnot -osio tuo esiin vaihtoehtojen monipuolisuuden riittävän yksityiskohtaisesti, yllättääkin
 - Myös uudet, vähemmän tunnetut mahdollisuudet esillä: kv opiskelu, taitaja
 - Myös valmistavat koulutukset voisivat olla tutkinto- ja koulutusjärjestelmäkaaviossa näkyvissä

 - Opiskelija-caset ym. periaatteessa hyvää sisältöä, mutta niitä ei välttämättä luettaisi – kuunteleminen, katseleminen, videot toimivat hyvin, ja ammattiosaaja.fi kiinnostaa enemmän
 - Visuaalisesti selkeä ja raikas ja iloinen
 - Sopivan lyhyet jutut, infograafit
 - Influencer-Pernilla kiinnosti varsinkin tyttöjä



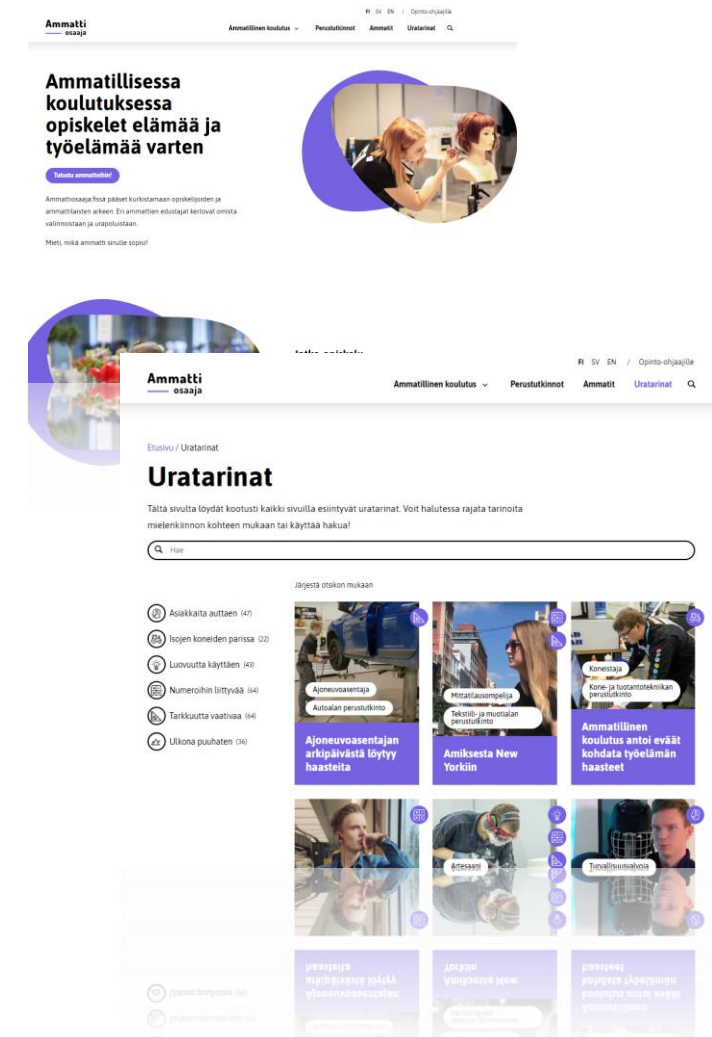
AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA VIESTIMINEN

Ammattiosaaja-sivusto koetaan erinomaiseksi – tunnettuutta pitäisi kehittää

- Edes OPOt eivät tunne kovin hyvin, opintopolku.fi ja ammattikoulujen videot käytetympiä
- **Uudistunut sivusto ilahdutti ja innostikin.** Nähtiin hyödyllisenä, sekä kattavaa sisältöä että selkeää toteutusta kiiteltiin (kouluarvosana 9-10): hyvää materiaalia tutustuttavaksi
 - Hyvä rakenne, joka johdattaa syvemmälle: tutkinnot, ammattilistat, modernilta näyttävät videot – tärkeää että sisältö on ajan tasalla ja sitä päivitetään, ote on rento ja aito, elämänmakuinen, nuorille tehty
 - Englanninkielinen sisältö eduksi kv opetussuunnitelman yläkouluissa

Kehitysehdotuksia:

- tutkintojen paikkakuntahaku ja linkit oppilaitoksiin, esim. kolme lähintä
- YouTuben ja yleensä somen hyödyntäminen viestinnässä ja tunnettuudessa: tarinallistaminen, esikuvat, roolimallit (vrt. Väylät auki -projekti). Nuoret ovat valmiiksi somessa
- interaktiiviset osiot, tehtävät, visat ym.



AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA VIESTIMINEN

Kommentteja



Aina puhutaan että lukiossa voi lähteä vaihtoon, mutta en oo ikinä kuullu että joku lähtis ammattikoulussa vaihtoon.

9. luokan tytöt, Helsinki



Mä löysin TikTokista pojan joka on käynyt ammattikoulussa ensihoitajaksi. Se on ladannu myös YouTubeen videoita ja mä oon kattonut niitä. Mäkin voisin tykätä siitä.

9. luokan tytöt, Rovaniemi



Ihan OK lehti, mutta nuoret ei kovin mielellään lue lehtiä. Video toimii vaan paremmin kuin lehdet. Kun jakaa lehdet, ne kättelee niitä, mutta ei niitä nykyään lueta. Yksi tyttökin kysyi että voitaisko katkoa videoita eikä se ollu sitä että pääsis helpolla. Videoista oppii vaan niin paljon enemmän kuin lukemalla. Täähän näyttää ihan tuoreelta! Nyt pitääkin katsoa kumman videot on parempia, nää vai Tredun Aatu amiksessa.



Tällaisia asioita pitäisi levittää nuorten somekanaville. En mäkään koulussa koskaan kuunnellu kunnolla. Oli puhelin kädessä ja salaa Instassa. Harva nuori on lehtien lukija.

Perustutkintoa opiskelevat tytöt,
Tampere

Opo

AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA VIESTIMINEN

Kommentteja



Ihan tosi hyvät sivut. Mä en itse asiassa tällaista tiennykään, että tällainen on olemassa. Jos nyt tilanne ois se, että mun teini ei vielä tietäis, mitä hän lähtee tekemään, niin mä pistäisin hänet ehkä tällaiselle sivulle menemään, että käypä siellä kattomassa, josko sieltä löytyis. Montako näitä aloja oli, monta. Jos itellä ois ollu se tilanne, että mä en ois tienny, mitä mä haluan lähteä opiskelemaan, niin tää ois ollu siinä vaiheessa tosi hyvä vaihtoehto.

Aikuisopiskelija nainen, Tampere



Nyt varmasti sanoisin, että se on hyvä vaihtoehto ja sieltä on samanlaiset etenemismahdollisuudet koulutusten suhteen. Tällä tiedolla mitä on nyt, pystyisin sanomaan näin. Nyt mä en välttämättä sanoisikaan, että lukio kannattaa käydä. Just tämä, että sieltä pääsee kans, ei tarvii sitä miettiä.

9.-luokkalaisen äiti, Rovaniemi

Yhteenveto: Keskeiset tulokset

KESKEISET TULOKSET

KOULUTUSVALINNAT

KIINNOSTAVA JA OMAKSI KOETTU ALA TÄRKEIN KRITEERI

Realismi (ka.) ja kunnianhimo raamittavat Taipumuksiin ja toiveisiin sopiva työ/ala, jossa voi viihtyä keskeisin kriteeri

- 9.-luokkalaisilla on harvoin selkeää käsitystä omista vahvuuksista tai aloista ja ammateista
- Valintojen tekeminen tuntuu stressaavan nuoria yhä enemmän, ja asian ajattelua ja näin siihen liittyvää viestintääkin vältellään

OPPILAANOHJAAJA ON KESKEISIN VAIKUTTAJA JA TIETOLÄHDE

Oppilaanohjaaja konkretisoi nuoren vahvuudet ja auttaa toiveiden sekä odotusten hahmottamisessa

- Henkilökohtaiset keskustelut arvokkaimpia ohjauksen muotoja
- Oppilaanohjaaja on myös tärkein tietolähde, oppilaan oman lähipiirin, vanhempien ja sisarusten kokemusten ohella
- Peruskoulunsa päättävät eivät näytä juurikaan etsivän tietoa omin päin / kouluajan ulkopuolella

MAHDOLLISUUS MUUTTAA MIELTÄÄN ON NOUSEVA ARVO

Epävarmassa tulevaisuuskuvasa mahdollisuus lykätä päätöksiä korostaa lukion merkitystä mahdollisuudet auki pitävänä 2. asteen koulutuksena

- Siksi olisi tärkeää näyttää ammatillinen koulutus jatkokoulutuksen suhteen mahdollisimman avoimena

AIKUISET TIETÄVÄT MITÄ HALUAVAT

Aikuiset ammatillisessa koulutuksessa toteuttavat eri syistä väliin jääneitä toiveitaan tai etsivät varmempaa työllisyyttä tai itselleen sopivampaa, merkityksellisempää tai vain uudenlaista työtä

- Ammatissa toimivat tai tutkinnon suorittaneet vaikuttajina ja tietolähteinä

KESKEISET TULOKSET

AMMATILLINEN KOULUTUS VAIHTOEHTONA

SUORA JA NOPEA TIE TYÖELÄMÄÄN HOUKUTTELEE

Ammatillisen koulutuksen keskeisin vahvuus on sen antama konkreettinen substanssi työelämään

- Sen odotetaan olevan nopea, suora ja kohtuullisen varma väylä työllistymiseen, nuorelle itsenäiseen elämän alkuun aikuiselle uuteen uraan

Työt, joissa tehdään ja osataan konkreettisia asioita puhuttelevat

EPÄKIINNOSTAVAT TYÖT JA ARVOSTUKSEN PUUTE ESTEENÄ

Mielikuvissa koulutus pätevöittää raskaisiin ja ikäviin töihin, joissa palkka on vaatimaton

- Mielikuviin liittyy, että koulusta valmistunut on saman tien uransa huipulla, ikään kuin mahdollisuutensa käyttänyt
- Vaikka jatkokoulutusmahdollisuuksia on, ne eivät ole siten ”näkyviä” tai sisäänrakennettuja kuin lukiossa

VALINTA EDELLYTTÄÄ NUORELTA KYPSYYTTÄ

Valinta tuntuu edellyttävän kauaskantoista näkemystä siitä millaista työtä haluaa tulevaisuudessa tehdä

- 9.-luokkalaisella on harvoin selkeä tahto tai halu tehdä lopullisen tuntuisia päätöksiä. ”Mahdollisuudet” avoimena pitävä, päätöstä siirtävä lukio on usein turvallisempi, helpompi valinta, jos/kun se kotonakin hiljaisesti hyväksytään

TEKEMÄLLÄ OPPIJOILLE

Laajasti omaksuttu käsitys on, että ammatillinen koulutus sopii ihmisille, jotka oppivat parhaiten ja mieluiten konkreettisesti käsillä tekemällä teoreettisen pohdiskelun tai lukemisen sijaan

- Ajatus on positiivinen – ei ole parempia tai huonompia, vaan eri tavalla oppivia

KESKEISET TULOKSET

KOKEMUKSET AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA

OPISKELIJOIDEN TYTYVÄISYYS VAIHELEE

Opiskelijat ovat pääosin tyytyväisiä koulutukseen

- Tyytyväisimpiä aikuiset, elämäkokemuksen tuoma motivaatio ja kyky ottaa vastuuta opiskelustaan
- Tyytyväisyystekijöitä: yksilöllisyys, rentous, tekeminen, kannustava ilmapiiri, yhteisöllisyys
- Tyytymättömyyttä: hajanainen lähiopetus, tyhjäkäynti, epäselvä kommunikaatio, palautteen puute

KOULUTUS ANTAA AMMATILISET PERUSTIEDOT JA T Aidot

Opiskelijat uskovat motivoituneen opiskelijan saavan koulutuksesta

- Teoreettisen (tiedot) ja käytännöllisen (taidot) ammattiosaamisen perustan työpaikassa syvennettäväksi ja vahvistettavaksi
- Alakohtaisia yleistaitoja esim. informaatiotekniikka, kieli, sosiaaliset taidot

TYÖNANTAJILLA HUOLENA KOULUTUKSEN LAATU JA KIINNOSTAVUUS

Työantajat arvostavat koulutusta lähtökohtana, mutta valmistuvien tiedot ja taidot eivät aina vastaa työn tarpeita

- Opetuksen laadun pelätään heikentyneen: lähiopetus, laitteet, ymmärrys työnantajien toiminnasta

Raskaampiin teollisuuden töihin ei saada riittävästi osaajia, koska koulutus ei kiinnosta

Tarvitaan lisää resursseja ja pitkäjänteistä oppilaitos/TA - yhteistyötä ja asennemuutosta

TYÖSSÄOPPIMISEN OSUUS KOROSTUU

Työssäoppimisen merkitys korostuu väistämättä kun työtehtävät erikoistuvat

- Yrityksillä on valmiutta ottaa lisää vastuuta koulutuksesta, mutta siihen pitää luoda selkeät rakenteet, mallit ja ohjelmat

KESKEISET TULOKSET

AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA VIESTIMINEN

AMMATILLINEN KOULUTUS KAIPAA JULKISTA LÄSNÄOLOA

Ammatillisesta koulutuksesta ei juuri puhuta julkisuudessa

- ”Koulutuksella” tarkoitetaan usein vain korkeakoulua

Ammatillinen koulutus pitäisi tuoda aidosti tasavertaisena väylänä näkyväksi niin julkisuudessa kuin koulussa. Siitä pitäisi puhua omien vahvuuksiensa kautta: esim. konkreettiset työllistämisaavutukset

JATKOKOULUTUSPOLUT NÄKYVIKSI

Ammatillisen koulutuksen arvostus ja kiinnostavuus nousisi, jos se nähtäisiin yhtä lailla väylänä korkeampaan koulutukseen kuin lukio – erilaisille oppijoille vain

- Silloin ammatillinen koulutus tuntuisi vähemmän lopullisesta ja lopunikäiseen suorittavaan työhön johtavalta valinnalta

OSALLISTAVAT KANAVALT JA TARINAT TOIMIVAT MARKKINOINNISSA

Yritys- ja oppilaitosvierailut sekä vierailulennot suosittuja

- Opiskelun ja työn arjen näkeminen on havainnollista
- Uratarinat konkretisoivat mahdollisuuksia

Markkinointia odotetaan ja nähdäänkin paikallisilta oppilaitoksilta ja yrityksiltä (rekrytoivat koulutusohjelmat)

- Se on valintoja tekeville opiskelijoille konkreettista ja relevanttia
- Oppilaitosten profiloituminen lisää kiinnostavuutta

AMMATTIOSAAJA.FI/ LEHTI SISÄLLÖLTÄÄN ERINOMAISIA

Sekä sivustolla että lehdessä on kattavat, relevantit sisällöt, selkeä rakenne, ja luettava/kiinnostava toteutus

- Kaikki kohderyhmät arvioivat molemmat kiitettäväksi

Haasteena se miten ne löydetään. OPOt ovat avainroolissa viestinnän pariin johdattelijoina, koska nuoret eivät itse hae sitä



**OPETUS- JA
KULTTUURI-
MINISTERIÖ**

UNDERVISNINGS-
OCH KULTUR-
MINISTERIET

MINISTRY OF
EDUCATION
AND CULTURE